

การจัดการความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
Knowledge management of Public Participation in Prevention and
Suppression for Support of Staff Practice in three Southern Border Provinces
of Thailand

ชื่อ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ¹

ดร.ปัญญารัตน์ ปานทอง²

พลตำรวจตรี สุเมธ พงษ์ลิมานนท์³

พลตำรวจตรี หญิง สุวิไล คุณาชีวะ⁴

ดร.ศรีปริญญา ฐูประจาง⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ กระบวนการดำเนินงาน ค้นหาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสร้างคู่มือในการจัดการความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา ระบบงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบ ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงาน ทางด้านชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ กลุ่มผู้นำทาง ศาสนา กลุ่มเอ็นจีโอ กลุ่มสื่อมวลชน รวมทั้งกลุ่มผู้นำชุมชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อสกัดเอา ความรู้โดยใช้กระบวนการ “การจัดการความรู้” โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัว บุคคล และเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการดำเนินงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญๆ 4 ประเด็นหลักๆ ได้แก่ 1) การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องยึดถือรูปแบบสันติวิธี โดยสร้างความเชื่อถือ ลดเงื่อนไข ปรับทัศนคติและพฤติกรรม ไม่ทำการปราบปรามที่รุนแรงจนเกินไป 2) มีการบูรณาการทุกหน่วยงานทั้ง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ การทำงานโดยความ ร่วมมือทุกฝ่าย การประสานงานกันอย่างดี เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ประชาชนมีความศรัทธา แล้วให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดี 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรักษาความลับและความปลอดภัยของประชาชนผู้ให้ความร่วมมือ แจ้งเบาะแสรายที่ประกอบอาชญากรรม รวมทั้งดูแลความปลอดภัยของคนในครอบครัวของประชาชน ที่แจ้งเบาะแสร จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนได้มากขึ้น 4) แก้ไขปัญหาทางด้านศาสนา การศึกษา การให้ความรู้เพื่อให้ชาวพุทธและมุสลิมเดินไปในแนวทางเดียวกัน

2. ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สรุปได้ว่ามีปัญหาทางด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม กฎหมายบางฉบับ

ประชาชนมักมองว่าไม่ได้เอื้ออะไรให้กับประชาชนทำให้ประชาชนขาดความศรัทธา ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาจะทำให้คนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างโอกาสให้คนที่ยากจนจริงๆ มีอาชีพและรายได้ที่ดีขึ้น ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร เช่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทางด้านรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ปัญหาทางด้านงบประมาณ การติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดในบางพื้นที่ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เงินเดือนที่ให้กับตำรวจอาสาสมัครไม่เพียงพอ รวมทั้งความจริงใจของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อประชาชน การปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความถูกต้องยุติธรรม ไม่กลั่นแกล้งหรือรังแกประชาชน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม คือ รัฐต้องให้ความสำคัญทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีการศึกษาที่สูงพอ ให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ให้กว้างและมากขึ้น นโยบายของรัฐบาลต้องใช้หลักที่ว่าความจริง ความศรัทธา ความเชื่อมั่น หากให้ใจเขา เขาจะให้ใจเรา หากหลอกเขา เขาจะหลอกเรา หลักการมีส่วนร่วม คือ หัวหน้าส่วนราชการต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น ผู้กำกับสถานีตำรวจต้องร่วมมือกับนายอำเภอเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรในระดับนโยบาย และระดับหัวหน้าหมู่บ้าน ต้องให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วม และต้องสร้างการมีส่วนร่วมในระดับรากหญ้าและครอบครัว จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ

การจัดการความรู้ /การมีส่วนร่วมของชุมชน /การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม/3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The Research Knowledge management of Public Participation in Prevention and Suppression for Support of Staff Practice in three Southern Border Provinces of Thailand has aims to analyze the problems and obstacles in the search operation including factors management of Public Participation in Prevention and Suppression for Support of Staff Practice in three Southern Border Provinces of Thailand and create a guide in the management of knowledge in the involvement of the community in the prevention and suppression of crime and ways to improve and develop the system to be utilized to Prevention and Suppression for Support of Staff Practice in three Southern Border Provinces of Thailand Targeting police officers, military, administrative officers and government officials who work in the public relations area in three southern border provinces, group of judges and prosecutors, religious leaders, NGOs Media group, Including community leaders involved Tools used in this research is meetings to exchange knowledge(Storytelling) and focus group to knowledge extraction process “Knowledge management” by gathering knowledge existing in scattered individuals to develop and document a system The results showed that

1. The Implementation process of Public Participation in Prevention and Suppression for Support of Staff Practice in three Southern Border Provinces of Thailand must take into account the 4 key themes, including warehousing. 1) Prevention and suppression of crimes of public officials to hold a peaceful means to establish trust by the attitude and behavior are too harsh crackdown. 2) The integration of all agencies, both military police and administrative officials, working in cooperation with all parties to work together well to

achieve maximum efficiency and public faith cooperation as well. 3) State officials to maintain the confidentiality and security of the people to cooperate to the whereabouts of the criminals who commit crimes, including the security of the family of the people that leads to the participation of the people even more. 4) resolve the religious education and knowledge to the Buddhist and Muslim moved in the same direction.

2. Barriers to the participation of the community in the prevention and suppression of crime have concluded that the laws and regulations involved in the process some people tend to look to the law is not conducive to the public for the public's lack of faith, Economic problems troubleshooting in the area to make a better living opportunities for poor people actually have better career and income, the problem of shortage of staff as operations officer of the security issues to the people in the village budget to install CCTV in some areas of the three southern border provinces, salaries are not enough to volunteer police officers, as well as the sincerity of the state to the public to treat the public with fair accuracy not bully or bully people.

3. Factors affecting the participation of the community in crime prevention is the need to give priority to public education, higher education as well to educate the public in the area to a wider and more mainstream government policy requires that real faith conviction If we let him, he will make our hearts If we deceive him, he would deceive us as well The principle involved is the head of the government must be to participate in the study such as directing the police to cooperate with the sheriff involved with people in the area including organizations policy level and the village level need to support participation and build participation in grassroots(local people) and their family to make the participation of the public truly

Keywords

Knowledge Management / Public Participation / Participation in Prevention and Suppression / three Southern Border Provinces **บทนำ**

บทนำ

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับมิติทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขด้วยสันติวิธีโดยเฉพาะการใช้ความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) และมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเข้าไปแก้ไขปัญหাজนเกิดการยอมรับในสังคม (Social Acceptance) มิใช่ใช้การทหารเข้าไปแก้ไขปัญหา ถือเป็นโจทย์ที่ท้าทายภูมิปัญญาทางการเมืองการปกครอง และกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญ และแหลมคมอย่างยิ่ง เหตุผลและความเป็นจริงโดยปราศจากอคติในการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน จะทำให้การกำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมายและแนวทางแก้ไขเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพ และปฏิบัติได้อย่างเกิดประสิทธิผลจะทำให้ความรุนแรงลดระดับลง นำไปสู่สภาพการณ์ที่เป็นปกติเกิดผลดีต่อประชาชนในการยอมรับและอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข โดยลักษณะทั่วไปของพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ และมีลักษณะสังคมที่ผิดแผกแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ของไทย ปัญหาด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้เป็นปัญหา

หนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการปกครองของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่บรรลุตามนโยบายของรัฐบาลเท่าที่ควรนั้น อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน (Folkway) รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง และยังขาดความสามารถในการปรับตัวให้กลมกลืนเชิงสมานฉันท์กับสภาพท้องถิ่น การดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ประชากรร้อยละ 85.16 นับถือศาสนาอิสลาม (กระทรวงมหาดไทย, 2547) ดังนั้นการศึกษาถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้านของประชากรในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการศึกษานี้จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามหรือชาวไทยมุสลิมนั่นเอง

นอกจากนี้ ยังมีหลักปฏิบัติที่ดำเนินชีวิตอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกล่าวทักทายของมุสลิมที่จะต้องมีการกล่าวและสัมผัสมือกัน การแต่งกายของผู้หญิงต้องปกปิดตัวร่างกายเว้นไว้แต่ใบหน้าและฝ่ามือ ส่วนชายมุสลิมปกปิดตั้งแต่สะดือถึงหัวเข่า การรับประทานอาหารห้ามไม่ให้มุสลิมรับประทานหมู ต้มสุรา ยาเสพติด

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการจัดการความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนำมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อค้นหาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมาใช้ในการป้องกันก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อสร้างคู่มือในการจัดการความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อใช้ในการสืบสวนและการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนามที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมและลงมือวิจัยด้วยตนเอง เพื่อวิเคราะห์ข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และค้นหาวิธีการปฏิบัติงาน นโยบายในการบริหารจัดการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และฝ่ายปกครอง ในการสร้างคู่มือ และสร้างการจัดการฐานความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จากกฎหมายและระเบียบ รายงานการสืบสวน สำนวนการสอบสวน และจากการศึกษาเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการจัดประชุมเพื่อ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียน ซึ่งจะทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดบทเรียนและได้แนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้จะคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานีดำรวจ และหัวหน้าหน่วยงานที่ปฏิบัติงานทางด้านชุมชน มวลชนสัมพันธ์ทั้งทางด้านสืบสวนและสอบสวน ทั้งระดับสัญญาบัตรและชั้นประทวน
- 2) เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานทางด้านมวลชนและชุมชนสัมพันธ์ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่ปฏิบัติงานทางด้านมวลชนและชุมชนสัมพันธ์ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) เจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 5) กลุ่มผู้พิพากษา และอัยการ
- 6) กลุ่มผู้นำทางศาสนา
- 7) กลุ่มเอ็นจีโอ
- 8) กลุ่มสื่อมวลชน
- 9) กลุ่มผู้นำชุมชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ (อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 7-9) ได้สรุปไว้ดังนี้

- 1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)
- 2) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale)
- 3) ทฤษฎีสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยม (Nationalism)
- 4) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)
- 5) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐชนา สวัสดิ์ (2553) ศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิธีปฏิบัติในการรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติในการรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 ราย ในเรื่องหน้าที่การปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ การเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุที่พบ การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันสถานที่เกิดเหตุ วิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม

ผู้วิจัยสรุปว่า การศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงแนวทางการปฏิบัติในการรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม พบว่าปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญให้สถานที่เกิดเหตุถูกทำลายได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ไทยมุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่สืบสวน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิ อุปรกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณ และทรัพยากรบุคคลที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ปัญหากฎหมายและอำนาจบังคับใช้ยังไม่มีกำหนด ออกมาอย่างชัดเจน ควรมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุ และมีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผลักดันให้มีกฎหมายการรักษาสภาพ

สถานที่เกิดเหตุในประเทศไทย รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติในสถานที่เกิดเหตุ และประชาชน

Hoffman (2002) ทำการศึกษาเรื่อง A contextual analysis of differential association, social control and strain theory of delinquency พบว่า เยาวชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ไม่มีงานทำซึ่งมีแต่ความตึงเครียด ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาน้อยและการไม่ค่อยมีส่วนร่วมในโรงเรียนของเด็กจะมีผลต่อพฤติกรรม การกระทำผิด

Cretacci (2003) ทำการศึกษาเรื่อง Religion and social control : an application of a modified social bond on violence พบว่า การเพิ่มปัจจัยด้านศาสนาเข้าไปทฤษฎีการควบคุมทางสังคมมีผลน้อยในการอธิบายเรื่องความรุนแรง โดยมีเพียงปัจจัยด้าน peer commitment เท่านั้นที่มีผลต่อวัยรุ่นตอนต้น ส่วน school attachment, belief, school commitment และ peer commitment จะส่งผลต่อพัฒนาการของวัยรุ่นตอนกลาง สำหรับวัยรุ่นตอนปลายปัจจัยที่มีผลคือ school attachment และ school commitment

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อสกัดเอาความรู้โดยใช้กระบวนการ “การจัดการความรู้” โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลและเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด ในการวิจัยครั้งนี้มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จำนวน 7 ครั้ง ดังนี้

1) การประชุมครั้งที่ 1 เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้องทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) การประชุมครั้งที่ 2 กิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 1

3) การประชุมครั้งที่ 3 กิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 2

4) การประชุมครั้งที่ 4 กิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 3

5) การประชุมครั้งที่ 5 กิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 4

6) การประชุมครั้งที่ 6 กิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 5

7) การประชุมครั้งที่ 7 กิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 6

8) การประชุมครั้งที่ 8 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการมีส่วนร่วมและถอดบทเรียนเพื่อพิจารณาร่างคู่มือการจัดการความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

2. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

- ศึกษารวบรวมระเบียบ กฎหมายจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษากรณีศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยจัดการประชุมครั้งที่ 1 ที่กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 การจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2-7 เกี่ยวกับการดำเนินงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ประชุมครั้งที่ 2-3 ที่จังหวัดยะลา ประชุมครั้งที่ 4-5 ที่จังหวัดปัตตานี ประชุมครั้งที่ 6-7 ที่จังหวัดนราธิวาส

ขั้นตอนที่ 3

- ศึกษาจากรณีศึกษา
- การจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครองร่วมกับหน่วยงานภายนอก ประชุมครั้งที่ 8 ที่จังหวัดสงขลา
- สร้างคู่มือการจัดการความรู้
- สร้างเว็บไซต์การจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ขั้นตอนที่ 4 จัดประชุมครั้งที่ 9 ที่จังหวัดสงขลา โดยมอบคู่มือการจัดการความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้กับหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำเล่มฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) และดำเนินการอัดเทป อัดวิดีโอ จดบันทึก สังเกตและถ่ายภาพการดำเนินกิจกรรมทุกครั้ง จากนั้นจึงให้นักวิจัยร่วมกันถอดเทป ถอดบันทึก และถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละครั้ง จากนั้นจึงเรียบเรียงให้อยู่ในรูปแบบและประเด็นตามวัตถุประสงค์ ตรวจสอบภาษา ความเหมาะสม และนำมาตรวจทานอีกครั้งเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้ในแต่ละครั้ง เมื่อได้ข้อมูลที่ถอดบทเรียนในแต่ละครั้ง คณะผู้วิจัยจะทำการประชุมนักวิจัยเพื่อนำเสนอผลการจัดกิจกรรมและจัดการความรู้ในแต่ละครั้ง และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมวิพากษ์แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ก่อนที่จะทำการสรุป วิเคราะห์และจัดพิมพ์เป็นเล่มสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปแบบตัวอักษร และนำเสนอคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในลักษณะคำพูดที่เด่นชัด และเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และภาพต่างๆ ประกอบเพื่อให้เข้าใจและมองเห็นภาพการดำเนินการวิจัยและการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เรียบเรียง วิเคราะห์ และสกัดข้อค้นพบข้อมูลจากกระบวนการวิจัยโดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์จากการวิจัยและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่กลุ่มเป้าหมายได้นำเสนอให้เกิดประโยชน์ต่องานวิจัยและการจัดการความรู้ทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มาใช้ในงานสืบสวนอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ไม่ควรไปยึดเยียดให้ประชาชนทำ ควรให้ประชาชนเสนอข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหา เพราะประชาชนรู้ดีในพื้นที่ และมีส่วนรับผลประโยชน์ในพื้นที่ ส่วนเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือและช่วยเหลือให้ประชาชนสามารถอยู่รอดได้ในการมีส่วนร่วมของตนเอง

1.2 ทำอย่างไรที่จะทำให้ฝ่ายตรงข้ามมาเป็นฝ่ายเราให้ได้ คือ การลดส่วนแบ่งแยกดินแดนให้ลดลง ต้องทำการแก้ไขในหลายๆ ด้าน เช่น ยึดมวลชนเป็นหลัก แก่ด้วยเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน กระบวนการยุติธรรม กฎหมายต้องมีความมั่นคง มีความเป็นธรรม ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องไม่เป็นโจรสลัดเอง มิติการเมืองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องแก้ไขด้วยการเจรจา ผลจากการพูดคุย ทำให้เกิดความเข้าใจทั้งพุทธและอิสลาม ทำให้เกิดความเป็นพี่น้องกลับคืนมาเพื่อให้เกิดสันติภาพได้อย่างแท้จริง

1.3 ต้องแก้ปัญหาในเรื่องยุทธศาสตร์ที่กลุ่มแนวร่วมได้สร้างความแตกแยก โดยวางยุทธศาสตร์ทางด้านประชากร ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านมวลชน และด้านการข่าว

1.4 กระบวนการดำเนินงานทางด้านความร่วมมือในแต่ละด้าน เช่น ทางด้านการศึกษา ยาเสพติด นโยบายของรัฐบาล งานมวลชน ตลอดจนการสร้างความรู้เข้าใจให้กับประชาชน แนวทางการพัฒนา โดยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไปบริหารกันเอง เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นผู้ที่ชาวบ้านเลือกมา ที่สำคัญคือ อย่าไปสร้างความหวาดระแวงให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ปล่อยให้คนในหมู่บ้านบริหารกันเอง แล้วเราคอยช่วยเหลือจะเป็นแนวทางที่ดีแนวทางหนึ่ง

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรม และการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานในพื้นที่

1) ด้านการบริหารจัดการ

(1) มีปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของส่วนราชการ เช่น นโยบายของรัฐบาลซึ่งไม่ชัดเจน

(2) ความไม่แน่นอนในนโยบายและแนวทางปฏิบัติ

(3) ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยปัจจุบันมีการทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำ

2) ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(1) ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่ชัดเจนในการกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เช่น การปฏิบัติงานทางด้านความร่วมมือของฝ่ายตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง ไม่มีระเบียบกำหนดไว้อย่างชัดเจน

(2) ขาดบทบัญญัติของกฎหมายที่มีสภาพบังคับ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ปฏิบัติต่อชุมชน

(3) ขาดผู้บริหารที่เป็นเอกภาพ เช่น กรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น จะมีหน่วยที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในเหตุการณ์ การสอบถามข้อมูล การทำความเข้าใจกับประชาชนในการมีส่วนร่วม ขาดการบริหารงานที่ดี ต่างคนต่างทำ จึงเกิดการได้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือทำให้ชุมชนเข้าใจผิด

(4) บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ขาดความรู้ ความเข้าใจถึงการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วม ไม่เป็นเกณฑ์เดียวกัน

(5) เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปรับหรือประยุกต์ใช้ การมีส่วนร่วมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3) ด้านอื่นๆ

- (1) ขาดความร่วมมือของประชาชนในการมีส่วนร่วม
- (2) สื่อมวลชนนำเสนอรายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ยากต่อการให้ความร่วมมือกับฝ่ายรัฐ
- (3) ประชาชนถูกกดดันจากผู้ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน
- (4) สร้างความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐรังแกประชาชน
- (5) พื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย เจ้าหน้าที่เข้าไปปฏิบัติงานด้วยความยากลำบาก

2.2 ปัญหาและอุปสรรคการไม่ให้ความร่วมมือจากประชาชน

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการศึกษาและศาสนาของประชาชนในพื้นที่

ทัศนคติเป็นเรื่องที่สำคัญ ประชาชนในพื้นที่จะมีปัญหาในเรื่องการศึกษาและศาสนา เด็กๆ จะถูกเน้นให้ไปเรียนในโรงเรียนสอนศาสนา มากกว่าโรงเรียนสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปิดเทอมโรงเรียนสามัญจะถูกเผา เมื่อเปิดเทอมครูถูกยิง ปัญหาเหล่านี้ จะเกี่ยวโยงกันในเรื่องของการศึกษา ความรู้ ความเชื่อมั่น การสร้างชุมชนเข้มแข็ง รายได้และการว่างงาน

2.4 ปัญหาอุปสรรคในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและความเป็นธรรมทางสังคม

ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานยากลำบาก ต้องทำความเข้าใจกับประชาชนถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการมีความรู้เกี่ยวกับคดีความมั่นคงน้อย บางครั้งมาอยู่เพียง 1 ปี ไม่รู้และไม่มีความชำนาญเพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาพนักงานสอบสวนส่งฟ้อง แต่อัยการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง แต่ไม่มีความชำนาญเพียงพอ ผู้ร้ายหลุดคดี หรือหลักฐานไม่เพียงพอ ศาลตัดสินยกฟ้อง ผู้ก่อการร้ายจะมีทัศนคติว่าความทุกจังหวัด ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วงแรกๆ ศาลลงโทษ แต่ทนายหาจุดอ่อนแล้วแก้ต่างให้ ซึ่งจะมีการทำงานเป็นทีม

2.5 ปัญหา อุปสรรคในเรื่องการขาดแคลนงบประมาณ

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กระบวนการทำงานในองค์กรของรัฐ ต้องใช้งบประมาณ ซึ่งปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ เช่น มีการแต่งตั้งตำรวจอาสา แต่การปฏิบัติจริงๆ ยังไม่เกิดขึ้น งบประมาณทางด้านความมั่นคง กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า เป็นเจ้าของงบประมาณ ส่วนงบประมาณด้านพัฒนา ศอ.บต.เป็นเจ้าของงบประมาณ

งบประมาณในการติดตั้งเครื่องมือ เช่น กล้องวงจรปิด ต้องขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชน ซึ่งในมุมมองของภาคเอกชน มีความเห็นว่า เมื่อรัฐไม่สนับสนุนงบประมาณมาให้ ภาคเอกชนต้องสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือกันเอง ในเรื่องนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความตั้งใจ ความจริงจัง ความเสียสละ ความอดทน ไหวพริบ มีความมุ่งมั่น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ และมีสิ่งเหล่านี้ให้ครบ ไม่เช่นนั้นก็ไม่สามารถเอาตัวรอดมาได้ เนื่องจากการทำงานในพื้นที่ดังกล่าวต้องมีความเสี่ยงตลอดเวลา เพราะการเข้าไปมีส่วนร่วม การหาข้อมูล ต้องเข้าไปคลุกคลีกับประชาชนในพื้นที่ ไม่ทราบว่าจะประชาชนที่เราเข้าไปทำความเข้าใจ และหาข้อมูลนั้น เป็นพวกเขาหรือพวกเรา

3.3 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความกล้าที่จะปฏิบัติหน้าที่ ถึงแม้จะรู้ว่าเป็นกลลวง แต่ก็ต้องปฏิบัติเพราะเป็นหน้าที่ และเมื่อลงไปในพื้นที่แล้ว ก็ต้องหาแนวทางหรือกลยุทธ์ในการเอาตัวรอดออกมาจากสถานการณ์ดังกล่าวให้ได้ มีประสบการณ์ และต้องมีเพื่อนหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่คับขันด้วย

3.4 บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน จะต้องมีความรู้พื้นฐาน หรือที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในแต่ละกรณีเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่จะต้องใช้ความรู้และวิธีการที่แตกต่างกันออกไป

3.5 ต้องหาความรู้จากการอบรมและเจ้าหน้าที่จะต้องตระหนักและพึงปฏิบัติ คือ การเข้าไปในหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งอาจถูกลอบวางระเบิดได้ ต้องมีการสังเกต เช่น เป็นพื้นที่ร้อนซุย พื้นที่ไม่แห้งมาก และถ้าพบต้นสาบเสือ ลักษณะเป็นพุ่มเตี้ยๆ เต็มพื้นที่ เมื่่อมองดูมันเหี่ยวอยู่กอดเดียวหรือบริเวณเดียว แต่ต้นอื่นๆ บริเวณรอบนั้นดีหมด แปลว่าพื้นที่นั้นมีปัญหาแน่นอน พยายามหลีกเลี่ยงอย่าเข้าไป สิ่งเหล่านี้จะเป็นประสบการณ์ตรง ไม่มีสอนในตำราและหนังสือ

3.6 ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง ทางเข้าทางออกที่เข้าไปในหมู่บ้าน ที่จะเข้าไปหาข้อมูล ต้องรู้เขารู้เรา ประการสำคัญต้องแน่ชัดในข่าวกรอง

3.7 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีสื่อสัมพันธ์กับตำรวจสันติบาล สื่อสัมพันธ์กับสายข่าวจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ต้องมีสื่อสัมพันธ์กับชาวบ้านที่เขาสนิท

3.8 ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องในทางคดีที่จะขึ้นสู่ศาล เจ้าหน้าที่ต้องมั่นในในเรื่องระเบียบการปฏิบัติ ทุกอย่างต้องถูกต้องและตรงไปตรงมา เพื่อการพิสูจน์ความผิดในปัจจุบัน ศาลจะดูตั้งแต่ต้นถึงปลาย ไม่ได้ดูเฉพาะปลายเท่านั้น

3.9 ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของคดี คือ ต้องมีความรู้ ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความละเอียด ต้องรู้จักรอบรู้ปัญหา รู้จักเป้าหมาย มีกลุ่มเป้าหมายของเราที่ชัดเจน ถ้าเข้าไปปฏิบัติงานโดยไม่รู้เรื่องอะไร ไม่ระวัง ไม่มีแผนงาน จะทำให้เสียเปรียบและเสียชีวิตได้

ข้อเสนอแนะ

1) ควรตั้งองค์กรอิสระเพื่อรองรับเรื่องร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรมในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีตัวแทนของประชาชนและภาคประชาชนสังคมทุกภาคส่วนเข้าร่วมตรวจสอบ

2) ควรสร้างความสมดุลในการบริหารรัฐ คือ ความสมดุลระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับชาติ ที่อยู่ใต้ความยึดหยุ่นที่สามารถปรับสภาพของการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคมไทยและสังคมโลก

3) การปฏิรูปการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ คือ ประชาธิปไตยที่แสดงการมีอยู่ของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงให้กับประชาชนทุกระดับ หมายความว่าประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเสรีเปิดกว้าง

4) การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะความขัดแย้ง แตกแยกที่เกิดขึ้นทุกภูมิภาคที่สังคมไทย จำเป็นต้องสร้างอนาคตใหม่ภายใต้ยุทธศาสตร์รัฐรักสามัคคี หมายความว่า รู้ความแตกต่าง รักความยุติธรรม อยู่อย่างสมานฉันท์

5) กรณีการออกหมายจับตาม พรก.ฉุกเฉิน (กฎหมายพิเศษ)

(1) พยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ได้เสนอให้มีการออกหมายจับนั้น ศาลควรเรียกมาไต่สวนให้ทราบสาเหตุของการขออำนาจการจับกุมนั้น มาจากพยานหลักฐานของการขัดท้อหรือมาจากแหล่งข่าวว่าบุคคลใดมีส่วนในการกระทำความผิด เนื่องจากมีหลายคดีที่พบว่าเมื่อพนักงานอัยการส่งฟ้องต่อศาลแล้วก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ตรงกับเหตุที่อ้างในการขอออกหมายจับตาม พรก.ฉุกเฉิน

(2) ควรกำหนดมาตรการในการให้ผู้ควบคุมตัวทำรายงานแสดงสถานะปัจจุบันของผู้ถูกควบคุมตัวต่อศาล เพื่อให้มีการจัดตั้งสารบบในการแจ้งสถานะนำไปสู่การป้องกันมิให้มีการออกหมายจับซ้ำและขั้นตอนในการปลดหมาย

6) การขยายระยะเวลาการควบคุมตัวตามระเบียบ กอ.รมน.

(1) การขยายระยะเวลาการควบคุมตัว ควรนำขั้นตอนของข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ.2548 บังคับใช้โดยกำหนดให้มีการบังคับผู้ถูกควบคุมตัวมาศาล เพื่อทำการไต่สวนว่าผู้ถูกควบคุมตัวนั้นจะคัดค้านการขยายระยะเวลาการควบคุมตัวหรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันนี้ศาลยังยึดเอาแนวทางของระเบียบ กอ.รมน. ข้อที่ 37 วรรคสอง ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมตัวมาขึ้นศาล

(2) การทำรายงานของเจ้าหน้าที่เสนอต่อศาลนั้น ควรพิจารณารายงานการปรับเปลี่ยนทัศนคติและความเข้าใจต่อผู้ถูกควบคุมตัวอย่างเคร่งครัด เนื่องจากพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ทำรายงานมักจะหยิบยกเอาข้อความในข้อ 3.7 ของระเบียบ กอ.รมน. มารายงานโดยมิได้ขยายรายละเอียด

(3) ศาลควรกำหนดให้มีการไต่สวนเรื่องการปลดหมายจับ พรก.ฉุกเฉิน เนื่องจากที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ผู้ขอออกกฎหมาย ไม่ยอมลบข้อมูลการออกหมายจับบุคคลภายหลังจากมีการปล่อยตัวหรือเมื่อผู้ถูกควบคุมตัวได้ผ่านกระบวนการควบคุมตัวตาม พรก.ฉุกเฉิน เสร็จสิ้นแล้ว ทำให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวมักจะถูกกักตัวตามด่านตรวจของเจ้าหน้าที่ การไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศได้รวมถึงการถูกนำตัวไปเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของรัฐ เพื่อแลกกับการปลดหมายจับ

7) ศาลควรมีบทบาทอย่างเคร่งครัดตามข้อบังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

8) การตรวจสอบการใช้อำนาจว่าเป็นไปตามหลักนิติธรรมในพระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551

9) ความกล้าหาญของอัยการ บทบาทของอัยการในการกลั่นกรองคดีและการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง ควรมีความกล้าหาญที่จะสั่งไม่ฟ้องคดีในข้อหาที่เห็นว่าพยานหลักฐานไม่พอเพียง

10) เนื่องจากในปีงบประมาณ 2556 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ร่วมกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดดำเนินงานโครงการเสริมสร้างความปลอดภัย และความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ตำบล หรือโครงการสันติธรรมขึ้น โดยจะจัดสรรงบประมาณให้ตำบลที่มีขนาดเล็ก (ไม่เกิน 6 หมู่บ้าน) 800,000 บาท ตำบลขนาดใหญ่ (7 หมู่บ้านขึ้นไป) 1,000,000 บาท ไปดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้าน/ตำบล โดยใช้พลังมวลชนผ่านผู้นำท้องที่ เพื่อสร้างหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ลดความหวาดระแวง และเกิดความสันติสุขในพื้นที่ ประกอบกับกระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ส่วนแยกขึ้น ณ ศูนย์สันติภาพ (บก.อส.จชต.) ตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา เพื่อดูแลในการปรับปรุงการปฏิบัติการกิจของสมาชิก อส. และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) โดยเน้นไปที่ชุดคุ้มครองตำบล (ชคต.) ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นควรเร่งรัดในการเพิ่มกรอบอัตรากำลังสมาชิกอาสาสมัคร เพื่อจะได้เป็นกำลังหลักในการสนับสนุนภารกิจของผู้นำท้องที่ ในการขับเคลื่อนโครงการของศูนย์บริการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และภารกิจกระทรวงมหาดไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ณัฐร์ สมบูรณ์. (2551). การมีส่วนร่วมของทนายความในการค้นหาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีทางอาญา. ปรินญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ณุชชญา สวัสดิ์. (2553). วิธีปฏิบัติในการรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม. ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, หน้า 104-114. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภารการพิมพ์.

Cretacci, M. A. (2003). Religion and social control: An application of a modified social bond on

violence. Criminal Justice Review, 28, 254-277.

Hoffman (2002). A Contextual Analysis of Differential Association, Social Control, and Strain Theories of Delinquency: <http://holyspiritlibrary.pbworks.com/w/file/fetch/46470084/CrimTheoryWiki.pdf> เข้าถึงเมื่อ 14/09/2553